

Lektsioonid: Kg 5:9–14; 1Jh 4:16–21

Jutlus: Lk 16:19–31

Laulud: 176 (1–4); 263 (1–6, 7); 264 (1–4); 387 (1–9)

Oli üks rikas inimene ja tal oli kombeks rõivastuda purpurisse ja peenlinasesse, pidutsedes päevast päeva rõõmsasti. Aga üks vaene, Laatsarus nimi, oli maas tema värava ees, täis paiseid, ja püüdis oma kõhtu täita leivaraasukestega, mis rikka laualt kukkusid. Kuid koeradki tulid ja lakkusid tema paiseid. Siis sündis, et vaene suri, ja inglid kandsid ta Aabrahami sülle. Aga ka rikas suri ja maeti maha. Ja pörgus piineldes tõstis ta oma silmad üles ja nägi Aabrahami kaugelt ja Laatsarust tema süles. Ja ta hüüdis: „Isa Aabraham, halasta minu peale ja saada Laatsarus, et ta kastaks oma sõrmeotsa vette ja jahutaks mu keelt, sest ma tunnen suurt valu selles leegis!” Aga Aabraham ütles: „Laps, tuleta meelde, et sa oled oma hea põlve elus kätte saanud, ja nõndasamuti Laatsarus halva. Nüüd lohutatakse teda siin, sina aga tunned valu. Ja pealegi on meie ja teie vahele seatud suur kuristik, et need, kes tahavad siit teie juurde minna, ei saa, ega tulda ka sealt meie juurde.” Aga tema ütles: „Ma palun siis sind, isa, et sa saadaksid Laatsaruse mu isakotta, sest mul on viis venda, et ta hoiataks neid, et nemadki ei satuks siia piinapaika!” Kuid Aabraham ütles: „Neil on Mooses ja Prohvetid, kuulaku nad neid!” Ent tema ütles: „Ei sugugi, isa Aabraham, vaid kui keegi surnuist nende juurde läheks, siis nad parandaksid meelt!” Aabraham aga ütles talle: „Kui nad ei kuula Moosest ja Prohveteid, ei neid veena siis ka see, kui keegi surnuist üles tõuseks!””

Tähendamissõna rikkast mehest ja vaesest Laatsarusest tekitab palju küsimusi.

Esiteks, mida tegi too rikas mees valesti, et sattus pörgu eeskotta (kreekaakeelses originaaltekstis on selle jaoks kasutatud meile antiikmütoloogiast tuttavat sõna Hades)? Kas seda, et rõivastus purpurisse ja peenlinasesse ning pidutses päevast päeva rõõmsasti? Kg 9:7 on ju ometi öeldud: „Mine söö rõõmuga oma leiba ja joo rahuliku südamega oma veini, sest Jumal on juba ammu su teod heaks kiitnud!”

Piiblist jääb tõesti mulje, et rikkus iseenesest pole mingi patt. Ka Iisraeli esiisad Aabraham, Iisak ja Jaakob olid rikkad. Kuningad Taavet ja Saalomon olid rikkad. Iiob oli rikas, samuti tema lapsed. Alati on osa inimesi olnud rikkamad, osa vaesemad. Vaesuse lugemine rikaste süüks kõlab marksistlikult, mitte niivõrd kristlikult. Ütleb ju Jeesus: vaeseid on teie juures alati. Tõsi, Jeesus ütleb ka: rikkal on raske minna Jumala riiki. Kuid ta ei ütle, et rikkad sinna ei pääse.

Või oli rikas mees süüdi selles, et ta ei andnud vaesele Laatsarusele korralikult süüa, ei hoolitsenud oma ligimese eest? Otseselt seda ju meie kirjakohas öeldud pole. Kui see aga niimoodi oli, siis küsiks inagu kohkunud jüngrid Jeesuselt Mt 19:25: „Kes siis küll võib pääseda?”

Sest kas oleme alati andnud raha või toitu kerjusele, kes on meilt seda palunud? Ma ise pean küll kahjuks tunnistama, et ma pole seda teinud. Vahel olen seda tegemata jätnud lihtsalt häbelikkusest, vahel seepärast, et muu tundub olulisem, vahel sellepärast, et pole parajasti sobivat sularaha, vahel aga seetõttu, et kerjuseid on nii palju, et kõigile jagades muutuksin ise kerjuseks. Kuid, omades hinge peal mitme kerjuse abipalve tagasilükkamise pattu, kas peaksin nüüd arvestama samasuguse tulevikuga nagu tol rikkal mehel Hadeses?

Järgmine küsimus on muidugi see: mida tegi too vaene Laatsarus õigesti, et jõudis ilma pikemata Aabrahami sülle? Näib, et ta ei teinud midagi, oli lihtsalt vaene, haige ja abitu. Fraas „oli maas tema värava ees“ on algkeeles tegelikult tähendusega „oli visatud tema värava ette“ ja seega jääb mulje, et hoopis teised inimesed viskasid vaese Laatsaruse rikka inimese ukse ette almusi paluma. Võib-olla kasutasid hoopis nemad Laatsarust ära ja seadsid rikka mehe probleemi ette, et tuleb aidata üht kerjust, kes iga päev tema värava ette tuuakse?

Või oli asi ehk selles, et rikas mees oli uskmatu ja vaene Laatsarus usklik? Jällegi, sellest loost nende kahe peategelase usk kuidagi välja ei tule, ehkki jumalakartlik lugeja seda eeldada ju võib: ollakse ju harjunud, et pörgusse läheb ikkagi uskmatu ja taevasse usklik!

Tundub siiski, et põhjus, miks Jeesus selle loo jutustab, peitub hoopis mujal. Nimelt, Jeesus ei taha

kuulajaid manitseda rikkust põlgama ja vaesust armastama, vaid tahab neile teada anda, milline on võimalus õndsaks saada. Ja nimelt Jumala sõna kaudu!

Ütleb ju Aabraham rikkale mehele, kui too palub oma viie, veel elava venna eest: „Kui nad ei kuula Moosest ja Prohveteid, ei neid veena siis ka see, kui keegi surnuist üles tõuseks!” Seega näib, et Jeesus ei näe elavate pörgust pääsemise võimalusi mujal kui Jumala sõnas.

Nagu iga kirikuõpetaja, mõtlen ka mina pidevalt, mida tuleks teha, et inimesed hakkaksid Jumalasse uskuma. Ja pean tunnistama, et üpris tihti olen ka mina tabanud end mõttelt, et kui sünniks mingi ime, mida saaks üldiselt tõlgendada Jumala kõnetusena inimestele, siis hakkaksid paljud Jumalasse uskuma. Olen mõelnud koguni nii: kui keegi tuleks teispooldsusest tagasi ja annaks siin maailmas teda, kuidas seal asjad käivad, siis hakkaksid inimesed Jumalast teisiti mõtlema. Umbes samamoodi nagu rikas mees kaalutleb: kui surnud Laatsarus, kes oli kogukonnas arvatavasti tuntud kerjus, läheks tagasi elavate juurde ja teataks, millise pöörde on rikka inimese ja Laatsaruse käekäik teispooldsuses võtnud, siis parandataks meelt ja hakataks elama õigesti.

Kuid Jeesus tahab meile öelda: ei aita surnute vaimudega kõnelemine ega muu spiritistide ja selgeltnägijate praktika, millega inimesed ka tänapäeval hoolega tegelevad! Ei, tuleb uurida ja kuulata Jumala sõnast seda, mida Jumal tahab meile öelda! Luterlasena ütleksin: *sola scriptura*, üksnes Pühakiri! Kui inimene ei lepi sellega, et tema pääsemine Jumala viha alt toimub Pühakirja lugemise ja õppimise läbi, siis tal Aabrahami sülle, igavesse ellu pääsu pole!

Ent üks asi on Pühakirja lugemine ja õppimine, teine asi selle järgi tegemine. Jeesus ütleb ju saduseridele Mk 12:27: „...te ei tunne pühi kirju ega Jumala väge“. Ja variser Nikodeemosele ütleb Jeesus Jh 3:10: kuidas sina, Iisraeli õpetaja, ei tea, et Jumala riiki pääsemiseks tuleb sündida ülalt! Ja Lk 8:21 ütleb Jeesus: „Minu ema ja mu vennad on need, kes Jumala sõna kuulevad ja selle järgi teevad.“ Seega, ära mitte ainult loe Piiblit, vaid ka tee selle järgi!

Kuid ega Jumala sõna järgi tegemine nii lihtne polegi. Kas oleme paremad, kui need mainitud saduserid ja variserid? Sest kui käsitleme Pühakirja pelgalt tegutsemisjuhisena, siis võime muutuda kaasinimeste vastu karmiks ja hakata neile ainult Piibliga „lajatama“. Armastus kaob ära. Oleme küll õpetatud, aga halastamatud. Mida siis teha?

Meie „Kiriku laulu- ja palveraamatu“ laul nr 285 ütleb õp Martin Lipu tõlkes: „Usk kindel lootus üksine on Jeesu armu peale, ei ainult armu teadmine, vaid et sa armu poole ka kõigest hingest kisendad ja armule end põhjendad, siis pääsed surmahädast.“ Niisiis võib pääsemise eeldus olla Jeesuse armus, mille poole tuleb lausa kõigest hingest kisendada.

Võib-olla oli meie kirjakoha rikka mehe viga selles, et oma eluajal oli ta liiga ükskõikne Jumala armu poole püüdlemisel. Sest loeme, et Hadeses hakkas ta seda tegema: ta hakkas Aabrahamilt paluma armastustegusid ja pakkus neid ka ise: ta palus Aabrahamilt, et too saadaks Laatsaruse tema juurde Hadesesse, et Laatsarus talle juua annaks; ja palus Aabrahami ka oma vendade eest, et nood oleksid oma elus targemad, targemad siis võib-olla selles, et mitte olla Jumala ja ligimese vastu nii ükskõikne. Kuid oli juba hilja.

Võime nüüd mõelda, et ka vaene Laatsarus oli ju passiivne: ta ei teinud ju ise mitte midagi. Vaevalt, et ta Pühakirja luges ja seda isegi kuulas. Vaevalt, et ta ligimesi aitas ja tegi muid armastustegusid. Milles seisneb tema tegevus, mida saaks vastandada ükskõiksusele?

Võib-olla oli Laatsaruse puhul aga tegemist hoopis taevase olendiga? Võib-olla oli Laatsarus lihtsalt too Jeesuse „kõige pisem vend“, kellest Jeesus kõneleb tähendamissõnas rahvaste kohtust Mt 25: mida inimesed on oma elus teinud või jätnud tegemata Jeesuse kõige pisematele vendadele, seda on nad teinud või tegemata jätnud Jeesusele.

Või oli Laatsarus ingel, kelle Jumal saatis inimestele proovikiviks: tähendab ju heebrea nimi Eleazar, millest nimi Laatsarus arvatavasti tuleneb „teda, keda Jumal aitab“. Seega ei pidanudki Laatsarus ise mitte midagi tegema, kuna talle oli antud taevast ülesanne.

Seega, kui mu eelnev arutluskäik on õige, siis pääseme pörgust Jumala sõna kaudu, mille Jumal on meile siin maailmas abivahendiks andnud. Kuid see pole veel kõik: Jumala sõna järgi tuleb ka teha. Ja mitte ainult teha, vaid teha kirglikult, sellega tegeldes aktiivselt ja mitte ükskõikseltselt. Siia sobib kuldsalm Jeesuse Mäejutlusest Mt 6:33: „Aga otsige esmalt Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõike antakse teile pealegi!“ Või, nagu õp Martin Lipp tõlgib kirikulaulus: kisendage kõigest

hingest armu poole!

Ärgem siis olgem ükskõiksed Jeesuse armu poole kisendamisel ja me pääseme!

Aamen.